

PAGINA 2

Nieuw leven van Pasen

PAGINA 5

Omroep Max: kerk incognito?

PAGINA 8

Een weekje kerk zijn

VERDER: Blauwe Zusters bakken pizza's ■ Hunkeren naar extase ■ De Zinnen herontdekt ■ Whatsapp in de Julianakerk ■ Laat je raken in Antwerpen

Muziekles voor vluchtelingen op Lesbos

Vrede krijgt een nieuw geluid

INTERVIEW Jorina van Bergen gaf muziek- en zangles in een vluchtelingenkamp op Lesbos. Het was een indringende ervaring, die haar deed beseffen dat wat je doet of laat verschil kan maken. 'Ik voelde me een beetje een instrument.'

ZE GEEFT AL 25 JAAR MUZIEKLES OP HET Christelijk Lyceum De Populier, is bekend van het koor *Het Nieuwe Geluid*, waar ze statushouders met andere Hagenaars samen laat zingen en ze is net terug van tweeënhalf week Lesbos. Ze gaf daar muziek- en zangles aan vluchtelingen. Jorina van Bergen houdt van muziek, dat is duidelijk. Ze is ervan overtuigd dat ritmes en zang kunnen bijdragen aan (taal)ontwikkeling en saamhorigheid. Toen *Connect by Music* een oproep deed aan muziekdocenten om les te geven aan vluchtelingen op het Griekse eiland Lesbos, greep ze die kans aan.

Andere toonladders

Jorina: 'Het vluchtelingenkamp Moria kwam op mij over als een concentratiekamp. Heel armoezig, het stinkt er en er zijn altijd veel meer mensen dan waar het kamp op berekend is. Het was er koud en guur en er is geen verwarming. Dat merkten we ook tijdens de lessen: mensen hielden hun jassen aan en mutsen op en zaten bijna in de verwarming om maar warm te worden.'

'Ik vloog terug, weer naar mijn riante leven'

Wanneer je muziekles geeft aan mensen uit een ander werelddeel ontmoet je de nodige obstakels. Deze winter zijn er voornamelijk Afghanen op Lesbos en die hebben andere toonladders in hun muziektraditie. Daarnaast levert de taal praktische problemen op.

Jorina: 'Het was vooral zaak te proberen zonder al te veel woorden les te geven. Daar is muziek best geschikt voor, door samen te zingen en

Jorina van Bergen haalt kracht uit muziek.

FOTOGRAAF: JOLLY VAN DER VELDEN

simpele muziekinstrumenten te gebruiken.' Jorina heeft de Griekse muziekdocenten daar getraind, zodat zij verder kunnen met nieuwe

didaktiekvormen en materialen, zoals liedjes en partituren. 'Het was dankbaar werk', vertelt ze. 'De vrouwen en kinderen waren waanzinnig enthousiast, wilden overal aan meedoen. Met name de *singing circle*, speciaal voor vrouwen, was populair.'

'Wat deze ervaring mij gebracht heeft? Het was indringend. Het besef dat iedereen daar is aangekomen in zo'n bootje, soms wel met tachtig man midden in de nacht, terwijl niemand een zwemdiploma heeft!'

'Ik schaam me eigenlijk ook een beetje', vervolgt ze. 'Het gevoel dat ik had toen ik weer in het vliegtuig stapte, terug naar mijn riante leven. Ik leek ze toch een beetje in de steek te laten. Die mensen zitten er nog, het is totaal onduidelijk hoe lang ze daar nog moeten blijven en waar ze uiteindelijk terecht zullen komen. Als ze doorgaan naar een kamp bij Athene, dan merken ze dat het daar minder georganiseerd is. Moria heeft een slechte reputatie, maar om het kamp heen is wel een aanbod van activiteiten door allerlei Ngo's. Ik snap dat het een groot probleem is en dat sommigen bang zijn dat er een stroom aan vluchtelingen op gang komt. Maar ik vind ook dat je dit vanuit menselijke overwegingen niet zo kunt laten en dat we onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Ze zijn eerst een lange periode, vaak een paar jaar, in een kamp waar ze Grieks leren en een beetje Engels. Als ze worden doorgestuurd naar een ander land moeten ze daar helemaal opnieuw beginnen, een nieuwe taal leren en ook daar weer acclimatiseren in een nieuwe cultuur en situatie.'

Het vluchtelingenprobleem heeft voor Jorina een gezicht gekregen. 'Door deze ervaring ben ik me bewuster van mijn eigen daden', zegt ze. 'Dat wat je doet, of nalaat, kan verschil maken. En ik heb gezien dat je politieke keuze wel degelijk effect kan hebben. Iedere zondag naar de kerk gaan doe je vooral om zelf gevoeld te worden en dat is goed. Maar het is ook fijn het gevoel te hebben dat je zelf iets hebt bijgedragen aan een situatie waarvan je denkt: dát had Jezus nooit zo gewild. Ik voelde me toch een beetje een instrument.'

Vernieuwen

'The Glory of Christ, Easter Day 2008' van Stephen B. Whatley.

Voorafgaand aan Pasen zet de veertig dagen durende vastenperiode aan tot nadenken over lijden en doodgaan. Je kunt de dood misschien ver bij je vandaan willen houden, maar in Jezus' lijden en sterven word je er toch bij bepaald. Het Paasverhaal vertelt dat de dood niet het einde is: Jezus staat op uit de dood. Dat kan inspireren om in je eigen leven tot vernieuwing te komen. Deze editie bevat, naast een uitleg over de betekenis van Pasen, verhalen van mensen die in hun leven, werk, geloofsovertuiging en kerk nieuwe inspiratie hebben gevonden. Zie ook: kerkindenhaag.nl.

JOLLY VAN DER VELDEN

INFO: JORINAOPLESBOS.SIMPLESITE.COM. JORINA VAN BERGEN VERTELT OVER HAAR WERK OP LESBOS. WOENSDAG 17 APRIL, 14:30-16:30 UUR. MARANATHAKERK.

Tien jaar Taizé-avondgebed in Bethel

'Een ander soort christendom'

ACHTERGROND De religieuze gemeenschap Taizé in Zuid-Frankrijk spreekt veel mensen aan, die daar al decennialang drie keer per dag aan de vieringen meedoen. Na terugkeer in hun eigen kerken richten ze vaak Taizé-gebedskringen op. Dat deed ook Axel Wicke: tien jaar geleden startte hij het wekelijkse Taizé-avondgebed in Bethel.

AXEL WICKE: 'VELEN WETEN HET NIET, maar er bestaat een ander soort christendom naast wat je op zondagochtend in de kerkelijke erediensten tegenkomt. In een gebruikelijke eredienst luister je samen naar een preek die je (vooral) intellectueel, rationeel, met woorden en gedachten, wil inspireren. Inmiddels ben ik met overgave onderdeel en tegenwoordiger van dit kerkelijke christendom.'

Mediteren in Taizé, waar meerdere (jongeren)groepen uit Den Haag ieder jaar aan meedoen.

Vol enthousiasme schrijf en houd ik bijna wekelijks mijn preken. Maar ik zou mezelf waarschijnlijk niet 'christen' noemen, als ik in mijn jeugd niet het andere, contemplatieve christendom van de kloostertradities had leren kennen. Een christendom, of een manier van bidden en vieren, die veel meer om de lijfelijke ervaring draait, die met sfeer en beleving werkt en waar de preek vervangen wordt door een net zo lange, gezamenlijke tijd van stilte. Die traditie leerde ik kennen in het Franse dorpje Taizé, waar een internationale oecumenische kloostergemeenschap gevestigd is.'

Waaien

'In Taizé en in andere kloostergemeenschappen leerde ik dat je ook met een andere motivatie naar een kerkdienst kunt gaan: niet om een liturgie te 'consumeren', die door een voorganger en wat ambtsdragers wordt 'opgevoerd', maar om iets van de levende God te ervaren. Ja, ik weet wel dat dit geen tegenstelling hoeft te zijn! Liturgie in Taizé ontstaat live binnen de aanwezige gemeente en dient ertoe een ruimte voor God, voor het waaien van de Geest te openen, en om het innerlijke geloofsleven van de mensen te voeden. De liturgie in Taizé spreekt veel meer de ervaring en het gevoel aan dan het hoofd, de ratio en het intellect. Het gaat om wat mensen beleven, meer dan hoe zij worden geïnspireerd door woorden en gedachten. Dit laatste kan ook zeker gebeuren tijdens de stilte of tijdens het gezamenlijke zingen van de liederen, die steeds worden

herhaald en zo tot een soort 'gezongen gebeden' worden.

In Taizé spreekt dit vooral (maar lang niet uitsluitend) jongeren aan, die daar al decennia met plezier en overgave drie keer per dag naar de kerk gaan. Na terugkeer in hun eigen kerkgemeenten richten ze vaak gebedskringen op, met deze manier van vieren.'

Lustrumviering

'Deze contemplatieve wortel van mijn geloofsleven is blijvend belangrijk voor mij. Aanstaande zomer zijn wij weer een week te gast in Taizé en ook in mijn dagelijkse leven moet ik geregeld uit deze voor mij zo voedzame bron drinken. Het is om deze (behoorlijk egoïstische) reden, dat ik al decennia op mijn nieuwe woon- en werkplekken bijna meteen een avondgebed met liederen uit Taizé opricht. Gelukkig sprak dat tot nu toe op elke plek ook snel anderen aan, die gingen meebidden. Zo was dat ook bij mijn komst naar Den Haag in 2008.

Afgelopen oktober bestond het wekelijkse Avondgebed, maandagavond om 19.30 uur in buurt-kerkhuis Bethel, tien jaar. Dit lustrum gaan wij vieren, samen met iedereen die Taizé en deze manier van bidden eens wil leren kennen. Dat gebeurt in de zondagse eredienst op 7 april, 10.30 uur in de Maranathakerk. Van harte welkom, ook natuurlijk op de maandagavonden in Bethel.'

AXEL WICKE
PREDIKANT IN DEN HAAG-WEST

Een ander leven: Pasen

ACHTERGROND Voorafgaand aan het paasfeest en met Pasen zelf gebruiken christenen veel rituelen en symbolen. Die verwijzen naar de gebeurtenissen zoals ze in de Bijbel beschreven worden. Waar staan ze precies voor?

DE BEDOELING VAN PASEN IS JEZUS van dichtbij te volgen. De christelijke traditie betreedt als het ware de stad Jeruzalem om van dichtbij getuige te zijn van de dramatische gebeurtenissen.

Palmzondag

De entree in Jeruzalem op Palmzondag gaat gepaard met een enthousiasme van het volk waar menig populist jaloers op zou zijn: als een koning wordt de rabbi uit Nazareth binnengehaald. De elite van de stad is nieuwsgierig naar iemand die wonderen verricht en die de Romeinen, de bezettingsmacht, de kroon van het hoofd zal stoten. Met palmtakken wordt Jezus als koning begroet. Tegenwoordig worden groene takjes thuis achter het kruisbeeld gestoken, als herinnering aan deze euforische dag.

Witte Donderdag

De naam van deze dag verwijst naar de traditie in sommige kerken om kruisen en andere beelden met een wit kleed te bedekken. Witte Donderdag is een

'Voetwassing' van Laurie Lisonbee. Een liefdesuiting op Witte Donderdag.

dag van intimiteit: het kleine groepje leerlingen rondom Jezus neemt afscheid van hem zonder dat zij zich dat daadwerkelijk realiseren. Wat begint als een feestelijke maaltijd, eindigt in verwarring. Brood en wijn die in de vriendenkring gedeeld worden, krijgen een andere betekenis. Jezus verwijst hiermee naar zijn dood die aanstaande is. Sindsdien kunnen christenen niet meer naar brood en wijn kijken en deze ontvangen, zonder aan Jezus' dood te denken. Bovendien wast Jezus de leerlingen de voeten, een gebaar van vriendschap en dienstbaarheid. In de kerk wassen kerkleiders de voeten van gewone mensen. De avond eindigt en in de kerk heersen stilte en kaalheid: een leeg altaar, zonder kaarsen, geen orgelspel. De leerlingen verlaten het laatste avondmaal in verwarring en Jezus blijft in eenzaamheid achter tot hij gearresteerd wordt.

Goede Vrijdag en Stille Zaterdag

Op vrijdag staat het gesprek tussen Pilatus en Jezus centraal: de passie volgens Johannes wordt gelezen, waaruit blijkt dat Jezus het lijden niet uit de weg gaat, maar met beide handen aanneemt. De mensen in Jeruzalem zijn teleurgesteld omdat wonderen uitblijven:

men kiest liever voor Barabbas. Als Jezus sterft wordt tegenwoordig het kruis geëerd, soms met bloemen versierd. Goede Vrijdag en Stille Zaterdag zijn dagen van gedenken en stilte, van vasten en soberheid. Hoewel deze dagen in het teken van het lijden en sterven van Jezus staan, wordt de naam 'Goede' Vrijdag gebruikt. Dit verwijst naar de opoffering van Jezus ter verzoening van de zonden.

Paasnacht en Paaszondag

De paaswake begint in de nacht met een licht dat ontstoken wordt en bejubeld. In het schemerlicht van de paaskaars worden de oudste verhalen van het Oude Testament verteld, die uitmonden in het evangelieverhaal waar de leerlingen het lege graf ontdekken. In de viering sluit de kerk aan bij de joodse traditie van Pasen met een verdere stap: de bevrijding uit Egypte wordt teken van de bevrijding uit de dood. Als het graf leeg blijkt te zijn en de leerlingen op verschillende moment de levende Jezus ontmoeten, blijkt de opstanding de leerlingen nieuw leven te geven. Ze worden nieuwe mensen. Het teken van Brood en Wijn dat Jezus op de laatste dag van zijn leven achterliet, is de herinnering aan het lijden, maar ook aan het nieuwe leven van Pasen.

AD VAN DER HELM,
VOORZITTER HAAGSE GEMEENSCHAP
VAN KERKEN

Dit is de korte versie van een uitgebreider stuk. Dat staat op kerkinderhaag.nl.

Leren van de mystici

Wim Davidse presenteert zijn nieuwe boek *Er is meer in ons – leren van de mystici* (2019). Daarin beschrijft hij 'godservaringen' van moderne mystici en onderzoekt hij wat verschillende mystieke tradities zeggen over 'God en zo'. Er is meer in ons dan we denken, concludeert hij daaruit. Het boek bevat ook een schets van zijn eigen geloofsweg. Inleiding door ds. Jan Eikelboom.

ZA. 13 APRIL. 14-15 UUR, DAARNA HAPJE EN DRANKJE. BOSBESKAPEL.

Dienst aan Zee met Matthäus Passion

In de Scheveningse Bethelkerk staat de muzikale viering 'Dienst aan Zee' deze maand in het teken van de Matthäus Passion van Georg Philipp Telemann, tijdgenoot van Johann Sebastian Bach. Cantor-organist Sander van Marion ontdekte de 46 Passionen van Telemann in de Berlijnse staatsbibliotheek en presenteerde in 1972 als eerste Telemanns Matthäus Passion in Nederland. De viering wordt opgeluisterd door zang- en oratoriumvereniging Cantate Deo o.l.v. Marco Kalkman, sopraan Marjolein Kolkert, hoboïst Peter le Feber en vleugelpianist Peter Bontje.

ZO. 14 APRIL, 17 UUR.
BETHELKERK SCHEVENINGEN.

INGEZONDEN

Pasen

**De cirkel van hermetisch zwart is meerdimensionaal doorbroken!
De dood, die elk mensenleven tart, treft zijn troefkaart doorgestoken.**

Die naar mensen omzag en om het Leven kwam; zichzelf totaal vergeten; kwam om de Dood; flitst op in Geest waarmee hij inspireren kan, in onvoorstelbare ontmoetingen, in gebroken brood.

Hoe zal ik nu, levend met de dood voor ogen, balancerend op het koord van mijn bestaan, voortgaan, 'als uit de dood herboren', zo opgetogen,

– alsof ik martelaren en slachtoffers niet ten onder zag gaan – ; en vertrouwen, dat de Levende alles wat in zijn vermogen ligt doen zal, en weten: Hem zullen zij nooit ontgaan?!

RIEN LUTMERS,
EMERITUS PREDIKANT IN DE REMONSTRANTSE EN DOOPSGEZINDE KERK; GEESTELIJK VERZORGER.

IN – DRUK

TERWIJLK AL MOEST NADENKEN OVER M'N diensten in de veertigdagentijd, zat ik met mijn hoofd in de laatste maanden van 2020. Voor de *Bijbelse dagkalender* moesten mijn korte overwegingen eind februari verstuurd worden. Lijdenstijd en eindtijd vielen even samen, maar misschien is dat in het geleefde leven ook wel zo.

Hoe dan ook, de klus was geklaard, we besloten onszelf met een dagje Antwerpen te fêteren. De aankomst in Antwerpen-Centraal was al een feest. Het is het station waar negen jaar geleden de flashmob werd opgenomen, waar gewone passanten samen 'Do Re Mi' uit de *Sound of Music* zongen en dansten. Geen zang nu, maar wel een lieve dame van de VVV die ons zoveel info over haar stad gaf dat we nog jaren terug kunnen komen.

Eerst naar de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal! Er is momenteel een expositie – *Reliëf* – van Vlaamse meesters die vroeger de altaren van de gilden

ZE KOMEN VAN VER

sierden. Op de schilderijen episodes uit de bijbelse verhalen en legenden. De kerkruimte is een feest van kleur! Aan één wand staan negen biechtstoelen uit de zeventiende eeuw, waarvoor twaalf mansgrote apostelfiguren en twaalf beelden die het biechtproces verbeelden: van bekering tot gemoedsrust. Ook op andere plaatsen in de kerk signaleerde ik nog een aantal biechtstoelen. Ik moest even aan de ironische opmerking van Heinrich Heine (18e eeuw) denken: 'God zal mij vergeven, dat is zijn baan.'

Is het ironie of ernst, vroeg ik mij af bij het beeld van Jan Fabre: 'De man die zijn kruis draagt.' Geen gebogen man van smarten, maar een keurig, gepolijst bronzen meneerke, die een kruis op zijn uitgestoken hand in balans houdt. Geen beeld om gedachteloos langs te lopen: dragen wij ons kruis of spelen wij er een spel mee?

En toen stond ik bij de St. Jozefkapel, waar ik, in blauw, wit en goudkleur geschilderd, allemaal

voorwerpen zag die mensen zoal meedragen. Een boodschappentas, een tandenborstel, een rugzak, een vioolkist, allemaal van brons. Zo realistisch dat het vervreemdend werkt. Wat gebeurt hier?

'Zie je dat het allemaal op matrassen – ook in brons uitgevoerd – ligt?', zei mijn vrouw. Inderdaad! Maar de mensen ontbraken. Op deze wijze brengt Koen Theys, de kunstenaar, het verhaal van de vluchtelingen in de kerk. Juist omdat je de hoogstpersoonlijke eigendommen ziet die achtergelaten zijn. Of worden ze nog opgehaald? En dát in de kapel van St. Jozef. Voor hem en Maria was er geen onderdak in Bethlehem.

Zo overlappen lijdenstijd en eindtijd elkaar hier

weer. Een verdrinken kind, kleumende vluchtelingen aan een hek, in de rij voor eten: vreselijke beelden. En daarna lachen om *De Luizenmoeder*. Maar in de kerk van de moeder der moeders lukt het Koen Theys mensen een gezicht te geven, mensen die wij nog nooit hebben gezien. Ik zie meer dan op

welke foto ook. Ze zijn als ik: hebben een rugzak, dragen een hoed, spelen viool of blokfluit, hebben een mobiele telefoon. Dimitri Verhulst schreef een gedicht bij dit kunstwerk.

Eén regel daaruit moet voldoende zijn om naar Pasen te verlangen: 'Men komt van ver om stil / te sterven in uw straten.'

ROB VAN ESSEN

Vier jaar na doorstart Boskant:

‘Geloof verdampt zonder gemeenschap om je heen’

INTERVIEW De Zinnen heeft het belang van traditie en gemeenschap herontdekt. Het katholieke netwerk ‘voor inspiratie en dialoog’ heeft de postmoderne aanpak van De Boskant achter zich gelaten. Directeur Theo Wierema: ‘We staan in een traditie en die willen we doorgeven.’

TOEN RUIM VIER JAAR GELEDEN het rooms-katholieke spiritueel centrum De Boskant dicht moest, besefte toenmalig directeur Theo Wierema: ‘We zijn nog niet klaar.’ Samen met anderen besloot hij een doorstart te maken.

‘Je praat erover, maar je stapt er niet echt in’

‘De Boskant bood een breed programma aan lezingen, een middaggebed, een gregoriaans koor. Loslopende gelovigen pikten daaruit wat van hun gading was. Heel postmodern. Eigenlijk lokten we daarmee echter veelal consumentistisch gedrag uit. Er was een markt en wij faciliteerden die. De bezoekers beleefden de religiositeit voor zichzelf, individueel. Maar we merkten dat geloof uiteindelijk verdampt, als je geen gemeenschap om je heen hebt.’

Levensgeheim

Vrij snel lukte het om een onderkomen en financiering te regelen. Het initiatief van De Boskant ging verder, nu als katholiek netwerk De Zinnen. ‘We voelen ons onderdeel van de katholieke kerk, van de traditie. We zijn wel zelfstandig, noem het: volwassen.’ Het nieuwe bestuur formuleerde twee kernuitdagingen: ‘Wij staan in een traditie en we willen die doorgeven.’ En: ‘Je moet dat doorgeven zelf belichamen.’

Theo Wierema, oprichter van De Zinnen: ‘Het gaat niet om ons als individuutjes.’

Theo licht toe: ‘Als je dat laatste niet doet, word je een soort discussiegroepje. Je praat een beetje over religie, je houdt je bezig met cultuurchristendom, maar je stapt er niet echt in. We zijn meer gaan inzetten op de gemeenschap en het samen belevend en vieren van “geloof”.’ Er kwam een maandagavondgebed, met soep en een broodje. De voorgangers daarin werken intensiever samen dan

voorheen. ‘Het gaat niet om ons als individuutjes die even wat lopen te doen, maar om: wat willen we samen belichamen? Daarin werd een icoon belangrijk. Het staat centraal in de viering. Het is, volgens de Orthodoxe traditie, een venster op de wereld, het kijkt jou als het ware van buitenaf aan. We beseffen daardoor: het gaat niet primair om de woorden óver, het gaat erom dat jij buigt voor het levensgeheim. Ook kozen

we ervoor om het lezingenrooster te volgen, in plaats van steeds zelf een bijbeltekst uit te kiezen. Je staat in een traditie, jij bent niet de meester van het proces. Gehoorzaam maar aan de tekst, en ga dan daarmee worstelen.’

Het aantal bezoekers van de vieringen groeit, er zijn er nu wekelijks tussen de 15 en 25. ‘Het aanwezig-zijn, dat is wat belichaming vraagt. Dat je je committeert, anders is er geen

Tweeluik

Vier jaar geleden moest spiritueel centrum De Boskant aan de Fluwelenv Burgwal plaatsmaken voor de gemeenschap van de Blauwe Zusters. De Boskant werd getransformeerd naar De Zinnen en vond nieuwe huisvesting in de Christus Triumfatorkerk. Uit deze interviews blijkt wat die veranderingen aan inzichten en kansen hebben opgeleverd.

toekomst. Die ligt er niet in dat je naar een lezing gaat en naar nog een lezing, maar in het commitment aan elkaar en aan de leven gevende God. Daardoor begin je te snappen dat jij niet het centrum bent. Geloven is zoals de Amerikaanse schrijver-dichter Christian Wiman zegt “het rommelige proces van leven in plaats van het mentale eindproduct”.

Doorgegroeid

In de loop van de tijd koos De Zinnen voor een bandbreedte in de theologie waarin namen als Halík, Borgman, Wiman, Williams en Young centraal staan. Samen met andere instellingen – zoals de Radboud Universiteit – organiseert De Zinnen lezingen van hen in Den Haag en elders in Nederland. Ook daarin wordt invulling gegeven

‘Jij bent niet de meester van het proces’

aan het woord ‘netwerk’. Zou deze ontwikkeling ook hebben plaatsgevonden als De Boskant niet was gestopt? ‘Dat weet je niet’, zegt Wierema. Hoe dan ook zegt hij: ‘Als ik terugkijk, zijn we doorgegroeid.’

MARGOT C. BERENDS

DE ZINNEN HEEFT EEN PLEK IN DE CHRISTUS TRIUMFATORKERK.
INFO: DEZINNEN.NL

Meer bezoekers bij de Blauwe Zusters

‘Iedereen kan binnenlopen, de deur staat open’

Zuster Nadia in de kloosterkapel, waar bezoekers kaarsjes kunnen branden.

INTERVIEW Vier jaar geleden kreeg het pand van r.-k. spiritueel centrum De Boskant een nieuwe bestemming. De Blauwe Zusters kwamen er. Sinds ze daar zijn, krijgen ze veel meer aanloop dan op hun vorige plek, in Kijkduin. ‘Wij zien God in de noden van de bezoekers.’

DE KLOOSTERKAPEL VAN DE Blauwe Zusters aan de Fluwelenv Burgwal 45 is vier dagen per week geopend. Alle straatgeluiden zijn verdwenen zodra je over de drempel de kapel binnenstapt. Er zitten een paar mensen in de banken, iemand knikt me vriendelijk toe.

‘Elke dag is een avontuur’

Geen zuster te bekennen, maar na een app-je aan zuster Nadia, de overste van de gemeenschap, word ik opgehaald. Zij maakt haar afspraken liefst via whatsapp: ‘Als je met jongeren wilt werken kun je niet zonder whatsapp en andere sociale media.’

Samen bidden

Sinds drie jaar wonen de Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matará – in de volksmond ‘Blauwe Zusters’ genoemd – op deze plek. Zuster Nadia vertelt wat die verhuizing hen gebracht

heeft: ‘Op onze vorige woonplek in Kijkduin woonden we tussen ouderen, waardoor we minder aanloop hadden. Hier zitten we midden in de stad en komen er veel meer mensen. We hebben aanloop van daklozen, van immigranten, van mensen die een gesprek willen of hulp nodig hebben. Iedereen kan zo binnenlopen, want de deur naar de kapel staat uitnodigend open. We kunnen helpen of de weg wijzen naar instanties die hulp kunnen bieden. Het eerste uur van de dag bidden we samen. Zo krijgen wij de kracht God te vinden in de mensen die we hier ontmoeten. En wekelijks praten wij met elkaar om uit te wisselen wat er is gebeurd, want elke dag is een avontuur. Van al die ontmoetingen leren we iedere dag weer. Ik zie God in de noden van de bezoekers.’

Speelgoed

De zusters organiseren verschillende activiteiten, ook voor kinderen. Dat is te zien aan de ruimte waar we het gesprek hebben: er staat een kast vol met speelgoed. Je kunt je bezighouden met kunst, muziek en boeken, maar daarnaast kunnen alledaagse dingen, zoals spelen met kinderen, ook een spirituele betekenis hebben: ‘Of je nou pizza’s bakt of tikkertje speelt op straat, het zijn momenten van heiliging. Het maakt niet uit wat je precies doet; het gaat om de

intentie waarmee je iets doet.’

Zuster Nadia vertelt wat voor haar persoonlijk een keerpunt in haar leven was: ‘Toen ik 8 jaar was kregen wij op school les van zuster Maria. Ik wilde net als zij worden. Deze zuster was zowel streng als aardig. Ze leerde ons discipline. De jaren daarna ging het op en neer, soms stelde ik mijzelf de vraag of ik door God geroepen werd, maar er waren ook periodes dat ik daar niet mee bezig was. Op een bepaald moment besefte ik sterk dat God mij een keuze gaf:

‘Pizza’s bakken is ook een moment van heiliging’

als ik “ja” tegen de roeping zou zeggen, zou dat vrede en vreugde van het hart zijn, maar het kruis hoort daar ook bij. Liefde is nooit gescheiden van vreugde en verdriet. De grootste vreugde is de opstanding van Jezus en die kun je niet los zien van het grootste verdriet: het lijden van Jezus. Hoe kon ik nee zeggen? Uiteindelijk ben ik op mijn 27e ingetreden. Ik heb met die stap mijn leven geofferd aan God.’

GREET KAPPERS

CONTACT: 06 33 8910 45

Meer bezoekers en leden

Prinses Julianakerk is in beweging

REPORTAGE Vier jaar geleden sloegen een paar gemeenteleden van de Prinses Julianakerk alarm. Het aantal bezoekers daalde en de gemiddelde leeftijd steeg. Met de invoering van '2.0-diensten' is er een nieuwe ontwikkeling ingezet. 'Er is veel mogelijk.'

HET ORGEL IS BLAUW AANGELICHT. Uit een stel boxen klinken bastonen, maar die vallen eigenlijk weg tegen de luide conversatie tussen de gemeenteleden. Bij binnenkomst kreeg iedereen met een kopje thee aangeboden, kennelijk bracht dit de stemming erin. Vandaag is de maandelijkse '2.0-dienst' in de Scheveningse Prinses Julianakerk. Een kerkdienst die meer dan anders aan zowel jong als oud recht wil doen. Als ik rondkijk zie ik inderdaad evenveel grijs als andere haartinten.

'Wat was ik blij met die psalm'

De dienst volgt de opzet van een traditionele kerkdienst, maar alles is wat lossier. Een gastvrouw en gastheer spreken ons toe, de liederen komen uit de evangelische hoek. De Rotterdamse missionair werker Arte Havenaar praat vlotjes en daagt tijdens zijn preek (niet vanaf de kansel, maar vanaf

een kathedraal) het publiek uit om zijn vragen te beantwoorden. De begeleiding bestaat meestal uit piano en gitaar, met een voorzanger achter een microfoon. Maar ook speelt het orgel en het slotlied is zelfs een Psalm op de oude, vertrouwde melodie. Na afloop hoor ik een vrouw op leeftijd zeggen: 'Die liederen, met steeds die herhalingen!' Ze heeft er duidelijk niet veel mee. 'Wat was ik blij met die laatste Psalm!' Toch wilde ze hier graag bij zijn, voor haar kleindochter, die dit mede organiseert.

Lossier

'Dat laatste is nou net de insteek,' zegt Arjo van der Steen, opbouwwerker in deze kerk, 'dat er een verbinding tussen die twee leeftijdsgroepen komt.' Gelukkig komen er heel wat ouderen ook naar deze diensten. Vier jaar geleden sloeg een groep gemeenteleden alarm: als we niets doen, kunnen we de Prinses Julianakerk binnen afzienbare tijd sluiten. De kerk vond geen aansluiting meer bij jongere generaties,

Na afloop poseert een deel van de organisatie van de 2.0-dienst. FOTOGRAFIE: MARGOT C. BERENDS

die daarom ook wegbleven. 'Het grote doel was: opbouw van de gemeente, meer bezoekers en leden, jongeren én ouderen. Het middel werd: dit soort kerkdiensten, waarin alle leeftijden komen.'

De gemeente zit op dit moment midden in dat proces; nog niet iedereen is even enthousiast over de 2.0-diensten. 'Er is een verschil in generaties. Alleen al in de communicatie: jongeren maken

even snel afspraken via whatsapp, terwijl ouderen één keer per dag hun mailbox openen. Daardoor ontstaat er ruis.' Ook letterlijk is er sprake van ruis, de geluidsinstallatie van deze kerk is niet berekend op het lossere karakter van modernere diensten. Maar ja, ga je in zo'n oud kerkgebouw investeren in techniek, ook als de financiële situatie toch al een heikel onderwerp is? Toch ziet Van der Steen dat er veel

mogelijk is. 'Alles is in beweging. Daar ben ik trots op!'

Een vrouw die hier met haar jonge kinderen is, zegt: 'Deze diensten zijn informeler en niet zo stijfjes, er is meer interactie tussen de voorganger en de kerkgangers, en ook de liedjes zijn meer van deze tijd. Vooral ook is er meer ontmoeting, dat begint al met de koffie en thee bij binnenkomst. De 2.0-diensten trekken een eigen publiek. Mensen die niet meer naar een kerk gingen of zoekende waren, zijn hier aangehaakt.'

Een studente vertelt dat ze uit een wat zwaardere hoek afkomstig is. 'Ik zou de Psalmen in de oude berijming niet helemaal willen missen. Een dienst als deze past wel meer bij mijn generatie. Ik ben blij dat hier het een met het ander samengaat.'

'Ik ben hier trots op!'

De Prinses Julianakerk zit duidelijk midden in overgang naar vernieuwing, zoekend naar behoud van het goede. Spannend hoe het er over nog eens vier jaar uitziet.

MARGOT C. BERENDS

Met of zonder gebouw, Kruispunt blijft

'De kapel zat barstensvol'

Viering van de Kruispuntgemeenschap. FOTOGRAFIE: MATTHIJS TERMEER

REPORTAGE De doorstart van de Kruispuntgemeente is gerust wonderbaarlijk te noemen. Met tegenzin sloot de gemeente aan de Diamanthor in 2014 de deuren van de Kruispuntkerk, om vrijwel meteen de draad weer op te pakken op een nieuwe locatie. Met succes.

HET KERKGEBOUW WAS EEN te grote jas geworden', zegt een lid van de Kruispuntgemeenschap na afloop van de dienst. De kapel in Huize Mariahoeve aan de Hofzichtlaan is niet te vergelijken met een echte kerk, maar dat lijkt niemand te deren. 'Dit is een jas die goed past', herneemt de man, die

anoniem wil blijven. 'We hebben gemerkt dat we het gebouw niet nodig hebben. Als je moet kiezen tussen gebouw en gemeenschap, kies ik voor gemeenschap.'

Vijf jaar geleden liet de Algemene Kerkenraad van de Haagse protestantse kerken geen keuze aan de Kruispuntgemeente. Hun gebouw ging dicht en de gemeente werd op advies van de raad samengevoegd met de Christus Triumfatorkerk. 'Dat viel heel slecht', herinnert secretaris Hans Koster zich. 'Onze liturgie is een totaalpakket, de ouderen zijn er vertrouwd mee', zegt het anonieme lid. 'Zo'n hoge mate van stijfheid konden we van de Christus Triumfatorkerk niet verwachten.'

Sfeer

De Kruispuntgemeente hield op te bestaan, een Afrikaanse geloofsgemeenschap nam het gebouw over en een deel van de leden vertrok inderdaad naar andere kerken. Een kleine harde kern legde zich er echter niet bij neer. 'We lieten ons niet klein krijgen', zegt Hans Koster. 'We dachten: we gaan voor onszelf verder.' Koster en enkele medestanders

stampten de Stichting Kruispuntgemeenschap uit de grond, met een eigen bestuur en afhankelijk van donaties en giften. 'We hadden geen idee waar we terecht zouden komen,' roept voorzitter Kees Roodenburg in herinnering, 'maar we wilden elkaar in dit stadsdeel blijven ontmoeten.'

De kapel in het verzorgingshuis bleek een geschikte ruimte. Een aanzienlijk deel van de vijftig tot zestig leden van de voormalige Kruispuntkerk sloot de nieuwe plek in de armen. Direct bij de eerste bijeenkomst al, bestuurslid Adri Fros weet het nog precies. 'We moesten stoelen bijzetten.' Koster: 'De kapel zat meteen barstensvol. Veel mensen wilden de sfeer van de kerk niet kwijt.'

Icoon

Atie Roodenburg, echtgenote van de voorzitter, karakteriseert die sfeer als 'misschien wat hechter' dan in de Kruispuntkerk van weleer. 'Het gemeenschappelijke, het plezier. Ze missen je als je niet komt.' Eigenlijk is er maar één echt verschil met vroeger, meent bestuurslid Fros. 'Het is kleiner.' Bij de nieuwe geloofsgemeenschap

heeft zich zelfs een handjevol mensen van andere kerken aangesloten. 'Het is wat oecumenischer geworden', meldt secretaris Koster. Dat komt vooral tot uiting in de liturgie, met onder meer katholieke elementen. Bovendien prijkt er een Roemeense icoon boven het altaar. Naast de vieringen in de kapel organiseert de Kruispuntgemeenschap gezamenlijke maaltijden, huiskamerbijeenkomsten en kloosterweekends.

'We lieten ons niet klein krijgen'

'We hebben afgeleerd te veel naar aantallen te kijken,' zegt Hans Koster. 'Er zijn wel meer kleine kerken.' Er komen tegenwoordig gastvoorgangers uit de Anglicaanse en Lutherse traditie, naast gastpredikanten van de Protestantse Kerk in Nederland. Vergeleken met de vaste predikant van vroeger is dat zonder meer een verrijking, vindt Koster, die blij is dat de relatie met de Algemene Kerkenraad goed is. De voorzitter van de raad is zelfs al eens langs geweest. 'Dit is de toekomst van de kerk', schijnt hij gezegd te hebben.

MATTHIJS TERMEER

advertenties

Reinoud Schoemaker,
LETSELSCHADE ADVOCaat
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVOCaat@REINBOUDSCHOEMAKER.NL
WWW.REINBOUDSCHOEMAKER.NL

Abonnement op KDH?

• Maandelijks portie inspiratie op de deurmat.

• 10 nummers voor € 22,50.

Opgave: info@kerkinderhaag.nl

of 06 48 94 10 47.

Firma A. N. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:
• levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra
• Sorghvliet Groot Hertoginnelaan 1
• Waldeck Oude Haagweg 28
• Nootdorp Veenweg 14 of uitvaartcentrum naar uw keuze

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227 070 345 16 76
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOR.NL - WWW.ENGELENENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Omroep Max is een godswonder

ACHTERGROND Omroep Max is eigenlijk een pioniersplek incognito. Hetzelfde publiek als in de kerk, dezelfde middelen. Het verschil is dat deze omroep zich onbeschaamd op ouderen richt. Opvallend: Max krijgt de jongeren er gratis bij.

MOMENT MET DE KINDEREN' STAAT ER in de liturgie. Eén jongen komt onwennig naar voren, zich bewust van alle ogen die op hem gericht zijn. Vragen stel ik in zo'n situatie niet, maar ik vertel iets uit de actualiteit of uit mijn leven als opstapje naar het verhaal in de nevendienst. In een vorige gemeente zat er wel altijd iemand om een kind of kinderen op te vangen, maar bijna altijd vergeefs. De 'werkgroep jongeren' vergaderde nog regelmatig, maar er viel weinig te bespreken. Toen nam men het dappere besluit: we steken daar geen energie meer in. We zijn een gemeente van voornamelijk vijftig plus en dát willen we op een aantrekkelijke manier zijn!

'Wie is je doelgroep?'

De vraag werd: hoe interesseren we de 'jonge ouderen' in de wijk voor geloof en zingeving en maatschappelijke vragen. Waar een gemeente in een vergrijsde woonomgeving deze uitdaging aandurft, wil ik dat wel een 'pioniersplek' noemen. Het probleem van veel gemeenten is dat ze alle ballen in de lucht willen houden en menen er voor iedereen te moeten zijn. In een wijk met voornamelijk alleengaanden heeft een kring over geloofsopvoeding van kinderen weinig zin. 'Wie is je doelgroep?', is ook in de kerk een zinnige vraag.

Als senior hikte ik er lang tegenaan naar de sport-schoon te gaan. Fitness samen met die fanatieke gezondheidsmaniakken en getatoeëerde kleerkasten? Tot ik een advertentie zag waarin 55+ mannen uitgedaagd werden om twee maanden

Drukke gang naar de 'Max-kerk'.

op proef aan hun conditie te werken. En heus, ik ontmoette heel wat leeftijdsgenoten en merkte dat met samen sporten leeftijdsgrenzen vervagen.

Evangelist

Bij de publieke omroep zien we de volslagen onverwachte opkomst en aantrekkingskracht van omroep Max. Als een gedreven evangelist komt Jan Slagter elke keer in beeld om de kijkers op te wekken óók lid van Max te worden. (Ik ken geen

andere omroepdirecteur die dat doet.)

Slagter heeft wat in de aanbieding! Talentvolle medewerkers, die sneuvelden in de jacht om kijkcijfers, mogen bij hem doen waar ze goed in zijn. Van een omroep waar eerst wat meewarig over werd gedaan, werd het een kijkcijfersucces. Is het wellicht uitgedacht aan de burelen van de Protestantse Kerk? Samen met de Evangelische Omroep hebben onder meer de kerken *The Passion* tot een event gemaakt, waar elke stad graag goede sier mee maakt. Wel, in de kerk hebben we veel

ervaring met 'de tafel aanrichten', maar de vreugde spat er vaak niet van af. Maar als *Heel Holland bakt* zit oud en jong te watertanden wanneer de juryleden verzaligd een baksel proeven. Mixende, knedende mensen in beeld en ook jongeren doen en kijken mee.

Enkele jaren geleden vierden Elly en Rikkert hun artiestenjubileum in een uitverkocht Carré en Max zond het uit. Ook buiten het christelijk erf

Net een ouderenreisje van de kerk

herkent men wat kwaliteit heeft en mensen boeit. *We zijn er bijna*, suffer kan bijna niet. Caravan onder de boom, een praatje en een plaatje. Het is net een ouderenreisje van de kerk: samen op stap, elkaar de bus in helpen en 'we zijn er bijna' aan het eind van de dag.

Max heeft ook diaconie: *Max maakt mogelijk* heet dat. Jan Slagter begeeft zich naar tandeloze oudjes in Oekraïne of loopt in een verloederd weeshuis en zie, mijn reserves smelten weg.

Max is gewoon een pioniersplek incognito. In een interview met het *Nederlands Dagblad* zegt Jan dat hij het geloof van zijn jeugd is kwijt geraakt. Hij zou willen dat God ons op het Malieveld zou uitnodigen, dan kunnen we hem allemaal zien. Maar Jan toch, samen eten, samen zingen, er samen bijna zijn, samen mogelijk maken, hoeveel 'God' wil je nog meer zien?

ROB VAN ESSEN

Open voor alle religies

De brede horizon van Bahá'í-gelovigen

Sherene David en Wim van Nispen vinden beiden inspiratie in het Bahá'í-geloof.

INTERVIEW De Haagse Bahá'í-gemeenschap heeft veel aandacht voor de morele ontwikkeling van jongeren. Twee leden vertellen over het jeugdwerk dat zij doen en hoe hun geloof nieuwe inzichten bracht. 'Je kunt een positief rolmodel voor jongeren zijn.'

IN DEN HAAG BEVINDT ZICH HET Nationaal Bahá'í-centrum. Volgens Bahá'ís komen alle religies uit dezelfde bron voort: er is één God, ongeacht de namen die de verschillende religies aan hem geven. Sherene David is opgegroeid in een Bahá'í-gezin: 'In het begin heb ik het Bahá'í-geloof vrij persoonlijk

geïnterpreteerd, ik zei mijn gebeden en bezocht de vieringen. Maar op mijn 21e ben ik naar een jongerenconferentie in Frankfurt gegaan en daar zijn mijn inzichten veranderd.

'Blijf niet in je eigen bubbel'

In die conferentie werd benadrukt dat je een voorbeeldfunctie hebt voor de komende generaties. Toen besefte ik: je kunt bijdragen aan de samenleving, je kunt een positief rolmodel voor jongeren zijn. Sindsdien leid ik jeugdgroepen waar ik gesprekken met jongeren voer over identiteit en morele ontwikkeling. Ik leer daar enorm veel van. Deelnemers aan die groepen komen uit alle hoeken en gaten van de samenleving. Nadat ik met mijn masterstudie pedagogische wetenschappen klaar was, heb ik een "jaar van dienstbaarheid" gedaan, voornamelijk gericht op het contact met jongeren. Ik leid nog steeds jongerengroepen en praat bijvoorbeeld met ze over wat vriendschap betekent. Het betekent ook dat je vreemdelingen goed bejegend, dat je niet in je eigen bubbel blijft hangen, maar dat je daar uit durft te stappen. Vorige week vroeg ik een Chinees meisje op straat of zij mij de weg wilde wijzen. Dat deed ze en als dank heb ik haar uitgenodigd voor een kop koffie. Ze vertelde mij dat ik de eerste Nederlander was die haar vroeg om samen iets te drinken.'

Nu is Sherene klaar met haar studie. Zij werkt drie dagen per week op het Bahá'í-centrum voor Externe Betrekkingen en doet daarnaast vrijwilligerswerk.

Wim van Nispen, voorzitter van de Plaatselijke Geestelijke Raad van de Haagse Bahá'í-gemeenschap, komt

uit Brabant, waar hij in een katholiek gezin is opgegroeid. Na zijn studie Nederlands belandde hij als docent op een protestantse school in Lelystad, waar hij moest wennen aan de strenge cultuur: 'Ik heb daar echter wel mijn vrouw leren kennen. Zij werd kort na ons trouwen lid van de Bahá'í-gemeenschap. Ik vroeg me in het begin wel af: is dit nou een sekse? Maar ik voelde me er direct thuis. Na negen jaar onderzoek en meedoen ben ik ook lid geworden. Dat proces vroeg veel tijd, want ik moest het stap voor stap ontdekken. Wij verhuisden naar Den Haag waar ik op een katholieke school, het huidige Hofstad Lyceum, les ging geven. Ik moest erg wennen aan het idee dat katholiek zijn in Den Haag iets totaal anders was dan in Brabant. Er was – en is – hier veel meer openheid voor andere geloven. Ik heb in al die jaren hier meegemaakt dat de school van katholiek, protestants-katholiek werd en nu een lyceum zonder religieuze identiteit is. Maar dat betekent niet dat er geen aandacht is voor religie. Ik praat veel met leerlingen over wat zij geloven en hoe zij daarmee omgaan. Jongeren staan er erg voor open om over hun geloof te praten. De gesprekken zijn

'Hier is meer openheid voor andere geloven'

ontspannen en er is oprechte interesse voor elkaar. Dat heeft alles te maken met het uitgangspunt dat elke religie goed is.'

Wims levensweg van katholieke Brabantse jongen naar de man die

Alle religies uit dezelfde bron

De Bahá'í-religie is over de hele wereld verspreid. Stichter is Bahá'u'lláh, een Perzisch edelman, die in 1863 op 46-jarige leeftijd verkondigde een boodschapper van God te zijn en vervolgens vele geschriften openbaarde. Volgens Bahá'ís komen alle religies uit dezelfde bron voort: er is één God, ongeacht de namen die de verschillende religies aan Hem geven.

Leden worden geacht naast studie over de eigen religie ook kennis te nemen van alle grote wereldreligies. De organisatie kent geen hiërarchische verhoudingen. Plaatselijk organiseren zij meditatieve bijeenkomsten en ze hebben in het bijzonder aandacht voor kinderklassen en jeugdgroepen, waar vooral ethische waarden worden overgedragen. Daarnaast richten zij zich op de samenleving door sociale projecten te initiëren.

Het Bahá'í-geloof heeft het tot stand brengen van de wereldvrede als doel. Eenwording van de mensheid is daar onlosmakelijk mee verbonden. Meer informatie: bahai.nl.

open staat voor alle religies loopt vrijwel gelijk op met de groei naar culturele en religieuze verscheidenheid van het Hofstad Lyceum: 'Alle culturen, nationaliteiten en religies zijn vertegenwoordigd. Ik ervaar dat als een enorme rijkdom!'

GREET KAPPERS

Protestantse Kerk, kerken per stadswijk

Stadswijken	Kerkgebouwen	Tijd	7/4	14/4	18/4 Witte Donderdag	19/4 Goede Vrijdag	20/4 Stille Zaterdag	21/4 Eerste Paasdag	28/4
Centrum Schilderswijk	Lukaskerk Om en Bij 2	10.15	ds Arjen Cuperus	ds Christiaan Donner	19.30 Ecclesia	19.30 Ecclesia	19.30 Ecclesia	in Grote Kerk ds Jacob Korf	✠ Joline van Poppel, Taizé
Benoordenhout Archipel	Duinzichtkerk Van Hogenhoucklaan 89	10.00	ds Jaap van de Meent	ds C. Schreuder	ds Jaap van de Meent	ds Olivier Elseman	ds Olivier Elseman	ds Jaap van de Meent	ds Nel van Dorp
Bezuidenhout Mariahoeve	Christus Triumfatorkerk Julia van Stolberglaan 154	10.00	ds Jaap van den Akker	ds Arnoud Jobsen	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jan Rinzema
	Pax Christikerk Zwedenburg 99 Middin	10.30	ds Peter Bakker	ds Nico van Splunter	X	ds Gieneke van Veen-Vrolijk	X	ds Peter Bakker	ds Geertje Zomer
Stadsdeel Laak Sporwijk	De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds J. Veenhof	Kringviering	ds Rob van Essen	ds Rob van Essen	ds Rob van Essen	ds Rob van Essen	ds Anja Hoogerbrugge
Moerwijk/Morgen- stond/Zuiderpark	Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Marleen Blootens	Dick Groenendijk	ds Jantine Veenhof, HA	ds Jantine Veenhof	X	ds Jantine Veenhof	ds Gert Jan Codee
Vogelwijk Bloemen- buurt	Bergkerk Daal & Bergselaan 50	10.00	in Maranathakerk	ds Martine Nijveld	15.00 ✠ Sity Smedinga, 19.30 ds Olivier Elseman HA	ds Axel Wicke	Wake 'Taizé' in Bethel ds Axel Wicke	✠ Sity Smedinga ♪	ds Tineke Veldhuizen ♪
Statenviertel- O Duinoord Zeeheldenbuurt Regentessekwartier-N	Maranathakerk Ze Sweelinckstraat 156	10.30	ds Axel Wicke	Thomas Kraan	19.30 ds Azel Wicke, S&T	✠ Sity Smedinga		06.00 ds Ijzo Akkerman, 10.30 Doop	ds Erika van Gernerden
	Noorderkerk Schuijtsstraat 9-11	10.00	ds Casper van Dongen	ds Petra de Nooy	ds Anneke Mooi	ds Arjen Cuperus	X	ds Geertje Zomer	ds Karl van Klaveren
Vruchtenbuurt Bohemen	Bosbeskapel Bosbesstraat 5	10.00	M. den Dulk	ds Nicolle Pronk	ds Martin Koster	ds Martin Koster	ds Nico Riemersma	ds Nico Riemersma	ds Jan Eikelboom
Loosduinen Waldeck Houtwijk	Abdijkerk Willem III straat 40	10.00	ds Karel Wigboldus	ds Wietske Verkuyl	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Martin Koster
Houtwijk	Houthaghe Toon Dupuisstraat 10	10.00	ds Michiel Aten	ds Gerardus Sipkema	X	ds Fokke Fennema	X	ds Paul Sanders	ds L. Ridderhof-Boon
Bouwlust Vrederust Morgenstond	Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	Antoinette Deuzeman	ds Kees Buist	ds Nicolle Pronk, S&T	ds Nicolle Pronk	ds David Schiethart	ds David Schiethart	ds Fokke Fennema
Scheveningen Dorp	Bethelkerk Scheveningen Jurr.Kokstraat 173	10.00 17.00	ds Jan Maasland	ds Jan Maasland, Marcus- Passie ds Wim Scheltens, Dienst aan Zee	X	19.30 ds Jan Maasland, HA	X	ds Jan Maasland	ds Jan Maasland
	Oude Kerk Keizerstraat 8	10.30 17.30	ds Barend Weegink Bergkerk	ds A. van Duinen ds F. van den Bosch	X	19.30 ds Barend Weegink	X	ds Barend Weegink, 22/4 ds A. van der Plas	ds Jaap Quist
Belgisch Park Statenviertel-W	Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Adrie Sterrenburg	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Leo de Leeuw cantate ♪
Duindorp	Pr. Julianakerk Tesselsestraat 6	10.00	✠ Arjo van der Steen	✠ Arjo van der Steen	X	ds W. ten Voorde	X	✠ H. Klink	ds P. Stam
Ypenburg	De Toevlucht Laan van Hoornwijk 140	10.00	ds R. Klijnsma	ds Attie Minnema	Dorpskerk, Nootdorp	Dorpskerk, Nootdorp	Dorpskerk, Nootdorp	ds Attie Minnema	Ellen Verheul
Leidschenveen	De Leidraad Harriët Freezerhof 28	10.00	ds Theo Haitjema	Petra Vossegat	X	X	X	ds Nel van Dorp	les de Jong

Kerken in overige categorieën

PKN-kerken voor de hele stad	Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Bert Karel Foppen ds M. Barth	ds Bert Karel Foppen ds F. van Roest	X	19.30 ds Bert Karel Foppen	X	ds Bert Karel Foppen Zie website kerk	✠ H. Meijer
	Houtrusterk Beeklaan 535	10.30	ds Koen Holzappel	ds Arie van Meeteren	ds Karl van Klaveren	ds Karl van Klaveren	X	ds Karl van Klaveren	ds Alke Liebich
	Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds G. van Es	ds Rienk Lanooy	ds Rienk Lanooy	12.30, 20.00 ds Rienk Lanooy	ds Rienk Lanooy	ds Rienk Lanooy	10.30 ds J. de Klerk, Cantate ♪
	Evang Lutherse Gemeente Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Marianne van der Meij	ds Fokke Fennema	ds Erwin de Fouw	ds Marianne van der Meij, gezongen Passie	21.00 ds Hanneke Allewijn	ds Hanneke Allewijn	in Lukaskerk
	Eglise Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Hartman Out, NL	pasteur Hartman Out Sainte-Cène	X	pasteur Hartman Out	X	pasteur Hartman Out	Jan la Grouw
Overige kerken	Deutsche Evang Gemeinde Bleijenburg 5	10.30	Pfrin L. Wenzlaff	Präd Ulrich Thöle	X	19.00 Prfrin L. Wenzlaff	X	6.30 Prfrin L. Wenzlaff, 10.30	Prfrin Barbara Wenzlaff
	Doopsgezinde Gemeente Paleisstraat 8	10.30	ds Machteld van Woerden	ds Jannie Nijwening	19.00 ds Jannie Nijwening	19.00 ds Jannie Nijwening	22.00 ds Jannie Nijwening	ds Jannie Nijwening	ds Harke Klinefelter
	Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	Palmpasen	X	X	X	X	Emmaüs
	Ev. Broedergemeente Hernhutters Chasséstraat 1	10.00	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen 14.00 Hindostaanse dienst	X	X	X	zr Christine Welschen	11.00 zr Christine Welschen, Zangdienst
	Haagse Dominicus Th. Swenckestraat 30	10.30	Hildegard van Bingen Marie Thérèse v.d Loo	X	Henk Baars	Henk Baars	X	Henk Baars	X
	Indon Ned Chr. kerk GKIN Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	13.30	ds Stanley Tjahjadi	ds Betty Sari	X	ds Stanley Tjahjadi	X	ds Marla Winckler-Huliselan	ds Deibby Janssens-Sahertian
	Kruispuntgemeenschap Hofzichlaan 115	11.00	Vergevingsdienst ds Joop Zuur	X	X	19.30 dienst	X	ds Jan Groenleer, ds Joop Zuur, HA	X
	Remonstrante kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Sigrid Coenradi	ds Reinhold Philipp	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	X	ds Reinhold Philipp	ds Tina Geels
	Gerf Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstraat 1	10.00	ds Jasper Klapwijk	ds Hans van 't Hoff	X	ds Jasper Klapwijk	X	ds Jasper Klapwijk	ds Jasper Klapwijk
	Ziekenhuizen	HMC Bronovo Bronovolaan 5	16.00	ds Engelen Hulsman	X	X	ds Engelen Hulsman	X	ds Engelen Hulsman
Haga Ziekenhuis Leyweg 275		10.00	ds Gerda van den Berg	pater Bosco Beijl	X	pastor Wim Hoefman	X	pastor Wim Hoefman	pater Willy Hoogendoorn
HMC Westeinde Lijnbaan 32		10.00	pastor Guido Schürmann	pastor John Batist	X	ds Irene Visser	X	pastor Guido Schürmann	pastor Elma Beerends
HMC Antoniusshove Banninglaan 1 Leids'dam		10.30	ds Irene Visser	X	X	pastor Bertus Wessel	X	pastor Bertus Wessel	X
Regentessekwartier	Franciscuskerk Nic Broeckhuijsenstraat 23	10.30	pastor Hildegard Verbaarschot	pastor Sjeff Smit	X	X	X	ds Mineke Kroes	pastor Elma Beerends
	Clarakapel Rozenbottelstraat 14	10.30	pastor Mieke Speckens	pastor Bernadette Janssens	ds Mineke Kroes, pastor Nanda de Hoop	ds Mineke Kroes, pastor Nanda de Hoop	X	pastor Nanda de Hoop	pastor Rien Leijdekker
Dienst doven en slechthorenden	Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds Els van der Wolf-Kox	X	X	X	X	ds Jan van der Wolf	X

Kerken met vaste gegevens voor elke zondag

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Elke zondag 8.30 Gesproken Holy Communion 10.30 Contemporary & Traditional (Holy Communion) Services with on 4th Sunday Anointing & Prayer for Healing, 17.00 Wellspring Service. On 4th Sunday: Choral Evensong 13/4: 19.30 Service of Light & Communion 14/4: 9.30 Family Service 12.00 Three Hour Devotional Service 15/4 20.30 Lighting	American Protestant Church Esther de Boer van Rijklaan 1 9.45 am contemporary service 11.45 am traditional service Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr. 7 zo 7/4 10u eucharistie, 14/4 10u., 16u Vesper, 18/4 19.30, 19/4 15.00, 20/4 21.00, 21/4 10.30, wo 10/4 12.30	Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170 Zo 9.30 samenkomst, met zang en muziek Meer op: apgen.nl Evangeliegemeente Morgenstond Beresteinlaan 263 zo 10 samenkomst Genootschap der Vrienden – Quakers Stadhouderslaan 8 Zo 10u30 stille samenkomst	Volle Evangelie Gem. Vredekerk Maartensdijklaan 126 zo 10u30 NL za 19u Arabisch Baptistengemeente Vier Heemskinderenstraat 91 10u samenkomst	Leger des Heils Ambachtsgaarde 198 10u30 samenkomst 7/4 maj. Oetie Kaspers, 14/4 kap. Hans Scholtens, 21/4 com. Netty v.d. Harst, 28/4 maj. Anneke Verhagen Zevende dag Adventisten Robijnhorst 197 Op zaterdag! 10u Bijbelstudie 11u dienst
--	--	---	---	---

Taizédiensten

Buurt- en kerkhuis Bethel,
Thomas Schwenckestraat 30
Elke maandag 19.30 Taizéavondgebed
Elandstraatkerk
Elke 1e zaterdag van de maand 19u30
Taizéviering
Koningkerk Voorburg
Elke 2e zaterdag van de maand 19u30

Rooms-katholieke kerken, Nederlandstalige weekendvieringen, zie verder www.rkdenhaag.nl en www.rkparochiedevierevangelisten.nl

Centrum , Parkstr. 65a H. Jacobus de Meerdere zo 9 u NL, 10u Lat, 12u15 NL 16u vespers	Schilderswijk , Hoefkade 623, H. Martha, za 19u, zo 11u	Haagse Hout , Wassenaarseweg 53, St. Paschalis Baylon, zo 11u	Bezuidenhout Bezuidenhoutseweg 153, OLV van Goede Raad, wo 12.30	Marlot Bloklandplein 15, Onbevlekt Hart van Maria, za 17.30, zo 9u30	Zeeheldenbuurt Elandstraat 194 OLV Onbevlekt Ontvangen, zo 11u	Rijswijk Sir Winston Churchilllaan 372 H. Benedictus & Bernadette, zo 9u30	Deuts Badhuisweg 35a Sonntags 10u30 English Bezuidenhoutseweg 157 Sunday 10.00, 17.30 Français Stoepaan 4 Wassenaar Dim 17.00
Regentessekwartier Beeklaan 188, H. Agnes, za 20u NL, zo 10.00 NL, 12u Sp	Valkenbos , Kamperfoeliestraat 279, Kerk Titus Brandsma di 10u30, za 10u	Loosduinen , Loosd. Hoofdstr. 4, Kerk Maria van Eik & Duinen di 10 u, za 17 u (even maand), zo 10 u	Waldeck/Kijkduin Aaltje Noordervierstr. 4 H. Pastoor van Ars do 10 u, za 17 u (oneven), zo 10u30	Leyenburg Leyweg 930 Emmaüskerk zo 10u, za 13u	Scheveningen Scheveningseweg 233, H. Antonius Abt, za 17 u, 2e en 4e 18u Engels, zo 10.30	Rijswijk v. Vredenburgweg 69, H. Bonifatius zo 11u	

Doordeweekse diensten:
■ Avondgebed bij DE ZINNEN,
elke maandag 18.15-18.45 in
Christus Triumfatorkerk met
aansluitend soep en broodje.
■ Aandachtscentrum,
Schoolstraat 18, di t/m vr 13 u
stiltieviering;
■ Evangelisch-Lutherse Kerk,
elke woensdag 12.45-13u
middaggebed.

Symbolen: ♪ met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * zie website van de kerk; ⚰ voorganger met preekconsent; ✠ kerkelijk werker; ✎ proponent (ds i.o.); ⚡ missionair pionier

AGENDA: APRIL

Kerkadressen zie pg. 6.
Tips naar
redactie@kerkinderhaag.nl
of kerkinderhaag.nl
Meer Agenda zie website.

Westerbork

Solovoorstelling van Guido de Bruin over vuile handen, zuiverheid en moed in Westerbork.

Ma. 1, 20-22 u, collecte ■ Kerk op Ypenburg

Tentoonstelling

Schilderijen van Anneloes Groot: stadsgezichten, bouwwerken en haventafere-len. Objecten van Miriam van Loosdrecht: thema is 'natuurcyclus', met vervallend materiaal als grondstof.

Iedere za. 12-17 u ■ Oude Kerk Scheveningen

Zinzoekers

Gevarieerde ontmoetingsgelegenheden voor 20-30'ers. Op ma. 8, 18:30-20 u, € 5: ontmoeting bij een vega-hap. Opgave tot 7 apr.: elleke@zinzoekers.nl. Op di. 23, 19:30-22 u.: open gesprekken over geloof en levensvragen. Opgave: iris@zinzoekers.nl.

Naar de bios

Samen naar film 'The Old Man and the Gun', gebaseerd op het waargebeurde verhaal over een bankrover die tot op hoge leeftijd uit gevangenis ontsnapte en overvallen pleegde. Org. Oecume-

nisch Beraad Scheveningen. Entree met korting. Nazit bij Dinercafé Zarautz. Opgave bij Rien de Jonge, 345 52 73. Di. 9, 13:00-16 u ■ Pathé Scheveningen, Kurhausweg 2A

Op naar Pasen

Viering en maaltijd in de sfeer van de veertigdagentijd.

Woe. 10, 17:30-19:30 u ■ Lukaskerk

Nieuwe Badkapel

Maaltijd met bezinning op de Goede Week: woe. 10, 17:30 u.

Meditatief bijbellezen: ma. 15 (kruiswoorden) en woe. 17 (paasverhaal), 19:30 u.

Moerwijk

Ontmoeting, workshops en feestjes in de tuin van de Marcuskerk. Info: facebook.com/moerwijkgeloven.

Iedere woe. 13-17 u, iedere za. 10-13 u ■ Marcuskerk

Verstillen

Wekelijks avondgebed met daarna facultatief soep en broodje. 1ste maandag v.d. maand met het Evensongkoor of Gregoriaans koor Gaudete. Extra in april: Goede Vrijdagviering met Gaudete op vr. 19, 18-19 u. Org. De Zinnen.

Iedere ma. 18:15-18:45 u ■ Christus Triumfatorkerk

Musica Poëtica

Haags barokorkest pakt uit met virginaal, klavecimbel en orgel.

Zo. 28, 17-18 u, collecte ■ Maranathakerk

IN MEMORIAM

Freek Nijssen

Freek Nijssen is op 93-jarige leeftijd overleden. Hij was studentenpredikant in Wageningen, directeur van het vormingscentrum Kerk en Wereld in Driebergen en bijna dertig jaar hervormd diaconaal predikant in Den Haag. Hij is de initiatiefnemer geweest van het oecumenisch Aandachtscentrum in de Schoolstraat, dat in 1983 geopend werd. Verder publiceerde Nijssen artikelen en boeken over de publieke taak van de kerk.

OPROEP

Gebruikte spullen voor goede doelen

De r.-k. Vincentiusvereniging verzamelt kleding, serviesgoed, sieraden, boeken, cd's en dvd's. De spullen worden weer verkocht en de opbrengst gaat naar goede doelen in Den Haag. De vereniging zoekt daarnaast vrijwilligers: info via 363 48 08, secretariaat@vincentiusdenhaag.nl. Kom langs op vrijdag en de 1^e zaterdag v.d. maand, 12-16 u, Westeinde 177.

PERSONALIUM

Kees van der Geest

Pater Kees van der Geest is zestig jaar priester. Hij assisteert in parochie Maria Sterre der Zee en heeft affiniteit met de Engelstalige Afrikaanse gemeenschap. Begin februari werd zijn jubileum gevierd met een mis in de H. Marthakerk.

Grote markt in Kloosterkerk

Deze maand is de drukbezochte 'Verkoop' weer in de Kloosterkerk. Een beurs met tweedehands huisraad, curiosa, sieraden, tassen, speel- en linnengoed, schilderijen, elektrische apparaten, kleding, schoenen en boeken. In het restaurant van de kerk zijn lekkernijen verkrijgbaar.

Za. 13 APRIL. 10-14 UUR. KLOOSTERKERK.

Een nieuwe blik op 'Mary Magdalene'

Jezus vond Maria Magdalena bijzonder sympathiek, blijkt uit de evangeliën. Ze volgde hem vanuit Galilea naar Jeruzalem, was aanwezig bij de kruisiging en graflegging, en ze zou zelfs de eerste zijn geweest die Jezus na zijn dood in levende lijve gezien had. Kerkleiders hebben haar verward met andere, zondige Maria's uit de Bijbel. In legendes en kunstwerken is ze daarom eeuwenlang met lichtzdigheid in verband gebracht. Pas in 1969 stelde de Rooms-Katholieke Kerk dat beeld officieel bij. In 2016 heeft de kerk een feestdag op haar naam gezet (22 juli). Over haar leven gaat de film Mary Magdalene (2018). Vertoning op groot beeld in de Houtrustkerk, na een facultatieve lunch.

ZONDAG 14 APRIL. 12-15 UUR. € 7. OPGAVE: HOUTRUSTKERK@GMAIL.COM.

Iedereen wil meer extase

De (westerse) maatschappij hunkert naar extatische ervaringen, schrijft theoloog en journalist Jules Evans in zijn boek *De kunst van het controleverlies* (2017). Hij doelt op de zoektocht naar ervaringen waarmee we 'uit ons hoofd' stappen: extase betekent uit-stappen. Soms vergeten we, door het rationele denken, de gevoelskant en het lichamenlijk bewustzijn van ervaringen. Twee Haagse theologen, Karl van Klaveren (Houtrustkerk) en Axel Wicke (Den Haag-West), houden vanaf april gespreksbijeenkomsten over dit boek. Er is een middaggroep (15-17 uur) op de eerste woensdag en een avondgroep (20-22 uur) op de eerste vrijdag van de maand. Beide in buurt-en-kerkhuis Bethel. Info bij Karl van Klaveren, tel. 06 11 04 19 92.

VERSE THEOLOGIE

RECENSIE De Brit Theo Hobson schreef het boek *Gelovig humanisme*. In een serie artikelen gaat hij in op het christelijk geloof in de huidige cultuur en kerk.

ER VERSCHIJNEN VEEL BOEKEN DIE HET christelijk geloof een plek (terug) willen geven te midden van het seculiere denken. Hobsons boek *Gelovig humanisme* is er één van, één die opvalt. Het is geen doorwrochte analyse, maar een verzameling artikelen van de Britse auteur (1972), aangevuld met een interview en een samenvatting van zijn denken door samensteller Rick Benjamins.

Dat het geen doorwrochte analyse is, is geen toeval. De stijl staat bij Hobson voor de inhoud. Die is polemisch, anekdotisch, essayistisch, humoristisch, op het eerste gezicht even weinig samenhangend als de carrière van Hobson zelf. Als

bibliothecaris, docent, kunstenaar, schrijver en bijna-priester in de Anglicaanse kerk heeft hij zich nooit thuis gevoeld in de vaak nogal op zichzelf staande wereld van de academische theologie of de kerk. Daar gaat het Hobson allemaal te institutioneel, te gesloten toe.

Luis in pels

Het is daarom ook niet toevallig wanneer hij in het interview met Benjamins zegt, dat hij 'dicht bij de jonge Barth' blijft. Ook de Zwitserse theoloog Karl Barth (1886-1968) verzette zich aanvankelijk – we spreken de jaren tien en twintig van de vorige eeuw – met grote kracht tegen de instituties van de kerk die zich destijds vooral vereenzelvigden met en kritiekloos aanpasten aan de cultuur van die dagen. Hobson herkent zich in Barths kritiek op kerk en maatschappij vanuit het evangelie. Later zal Barth 'kerkelijker' worden. Hobson maakt een soortgelijke ontwikkeling door, hij komt dicht bij de Anglicaanse kerk te staan, maar blijft een kritische luis in de pels, zoals Barth dat was. Hobsons kritiek betreft

trouwens niet alleen de kerk, ook het zelfgenoegzame seculiere denken neemt hij graag op de korrel ('Atheïsme is laf en pretentius').

Festivalkarakter

Hobson levert niet alleen kritiek. Door alle artikelen heen, weven zich een paar rode draden die te denken geven. 1) De goedbedoelde, verlichte pogingen om het christelijk geloof acceptabel te maken voor onze cultuur, wijst Hobson af. In de kern is het geloof niet aannemelijk te maken (rationeel), maar het is ook geen onzin (irrationeel). Het is gegrond in een andere taal dan de gebruikelijke seculiere, namelijk die van het Woord. En dat Woord – typisch protestant – vertelt in alle eenvoud en ongerijmdheid 'dat het goed komt met de wereld' ('Utopie is geen vies woord'). 2) Hobson wijst de liberale staat niet af. Integendeel, hij hecht aan het begrip vrijheid dat aan de basis ervan staat. Maar die vrijheid is geen natuurlijk gegeven – ze wortelt in een religieuze traditie, hij vraagt daarvoor bij de seculieren erkenning en tegelijk roept hij de gelovigen op om

deze diepe verworteling te blijven voeden en te versterken. 3) Het mythisch-rituele karakter van het geloof zou in de kerk meer ruimte moeten krijgen: het mag wel wat excentriker, extravert, met meer ruimte voor de kunsten, aansluiting bij het festivalkarakter van onze tijd.

Al lezend kreeg ik waardering voor Hobsons poging om de theologie een plaats te geven in het maatschappelijke debat. Maar hij betaalt daarvoor ook een prijs. De gekozen vorm bepaalt de inhoud. Hobson prikt graag, maar graaft niet heel diep, hij stelt helder, maar onderbouwt vaak niet, hij wijst een weg, maar werkt die niet uit. Je bent er dus niet als je het boek uit hebt. Dan begint het pas.

RIENK LANOY,
PREDIKANT KLOOSTERKERK

THEO HOBSON, *Gelovig humanisme: christelijk geloof en seculier denken*, Middelburg: Skandalon 2019.

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

April 2019, jaargang 22, nr. 215

Uitgave van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de rooms-katholieke parochie Maria Sterre der Zee.

Contact:

redactie@kerkinderhaag.nl
hoofdredactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 48 94 10 47
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Hoofdredacteur a.i.: Greet Kappers
Tekstredacteur: Margot C. Berends
Eindredacteur: Robert Reijns

Redactie: Rob van Essen, Hans Hemmes, Rienk Lanooy, Marijke Witteman.

Meelezers: Jaap van den Berg, Irna van der Wekke.

Redactionele medewerkers: Henriëtte Boerma, Hans Hemmes (kerkdiensten), Paul Schott, Margriet Quarles van Ufford (PGG).

Overige medewerkers: Rogier Chang (fotografie), Eric van den Berg (website), Matthijs Termeer (fotografie), Pieter van Schouwenburg (vormgeving).

Druk: Opmeer Drukkerij bv.

ADVERTENTIES:

KERKINDENHAAG.NL/ADVERTEREN
E-MAIL: ADVERTEREN@KERKINDENHAAG.NL
TEL.: 06 12 31 30 53 (ROBERT REIJNS)

Los postabonnement:

€ 22,50 per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkinderhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

advertenties

want met afscheid begint herinnering

Van Der Helm
uitvaartzorg

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Veenweg 14, Nootdorp
Damlaan 64, Leidschendam
Ina Boudier-Bakkerstraat 5, Delft
De Sillestraat 182, Den Haag

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

Actualiteit van traditie en gebed

In zijn boek *Ik bid dus ik ben* (2018) onderzoekt theoloog en emeritus-hoogleraar Bert Hoedemaker de relevantie en actualiteit van christelijke tradities. Hij laat zien dat wat 'passé' leek, de actuele problematiek van mens en mensheid juist doeltreffend kan verhelderen. Een rode draad is de aandacht voor het gebed, waarin hij een voedingsbodem voor het geloof ziet. Bert Hoedemaker geeft een lezing en gaat in gesprek met publiek.

Za. 6 APRIL. 13:30-15:30 UUR. € 7. CHRISTUS TRIUMFATORKERK, DEZINNEN.NL.

Herdenking Jom Hasjoa

Deze maand is de jaarlijkse herdenking van de joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn omgebracht, Jom Hasjoa. Hein Griffioen vertelt over zijn grootouders die een eretitel ondergingen omdat ze joden hielpen onderduiken. Corien Glaudemans (wetenschappelijk medewerker Haags Gemeentearchief) leest de kroniek. Met muzikale medewerking van chazan-muzikant Ken Gould en ensemble Eloquencia. Ook leerlingen van enkele scholen leveren een bijdrage. Na afloop een kranslegging bij het Joods Kindermonument op het Rabbijn Maarsen-

plein. Organisatie: Haagse Gemeenschap van Kerken.

Zo. 28 APRIL. 16 UUR. KLOOSTERKERK.

Zomerschool in Nieuwe Badkapel

Van 3 t/m 7 juni wordt er in de Nieuwe Badkapel voor de derde keer een theologische zomerschool gehouden. Belangstellenden kunnen zich nu al inschrijven.

Ria Keijzer, mede-bedenker en coördinator van de cursus, vertelt enthousiast over de formule van de zomerschool. 'De school past helemaal bij deze tijd: je kunt je verdiepen in spiritualiteit zonder een langere binding met een geloofsgroep aan te gaan. Er doen belangstellenden mee uit verscheidene kerken, maar

ook mensen die daarvan op afstand staan. Eerdere deelnemers keren terug.'

Op het programma staan lezingen over spiritualiteit, christelijke tradities, het Oude en Nieuwe Testament, filosofie en cultuur. 'De school frist je kennis op, je ervaart hoe boeiend religie is en leert ervan om als groep over zingeving na te denken.' Er zijn twee lezingen per dag met ruime gelegenheid daaromheen om te ontmoeten, lectuur te bestuderen of over zingevingvragen door te praten. 'Het programma biedt een goede balans tussen leren, geloofsverdieping en ontmoeting. En ver-

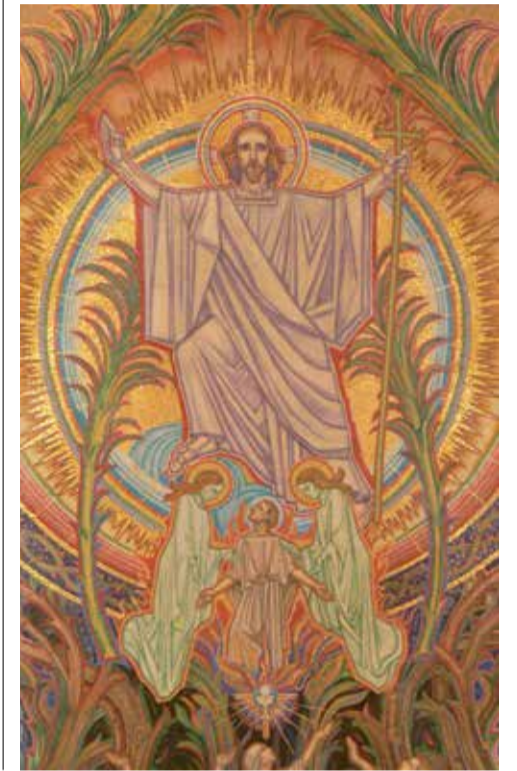
maak: de methoden per lezing verschillen, soms is er muziek bij de lunch en pauzeren kan ook bij het nabijgelegen strand of Westbroekpark.'

DE SCHOOL IS OPEN OP MAANDAG, DINSDAG, DONDERDAG EN VRIJDAG. ER IS EEN LESBLOK OM 10-12:30 EN 13:30-16 UUR. DE LEZINGEN WORDEN VERZORGD DOOR DOCENTEN MET EEN THEOLOGISCHE ACHTERGROND EN VEEL PRAKTIJKERVARING. TOTAALKOSTEN € 70. MEER INFORMATIE (FOLDER E.D.) EN OPGAVE (TOT 10 MEI): RIA.KEIJZER@CASEMA.NL OF 06 50 22 82 50.

Meditatief concert 'Mijn ziel is geschokt'

Het concert staat in het teken van de Lijdenstijd. Vocaal kwartet Capella Vacalis verzorgt gregoriaanse en meerstemmige zang. De muziek wordt afgewisseld met meditatieve teksten, geschreven en uitgesproken door theoloog Franck Ploum. De teksten gaan in op thema's als woestijn, Jezus en de joodse traditie, het lichaam als tempel van de ziel. Organisatie: Oecumenisch Beraad Scheveningen.

VRIJ. 5 APRIL. 20-22 UUR. COLLECTE. ANTONIUS ABT KERK, SCHEVENINGSEWEG 233.

Sara Benhamou in de Houtrustkerk

De Houtrustkerk exposeert schilderijen met mensfiguren en bustes van kunstenaar Sara Benhamou, ontwerpster van het Joods Kindermonument in Den Haag. Het thema – de rode draad in haar werk en leven – is 'identiteit' en hoe je deze kunt behouden door je (paradoxaal) aan te passen. Benhamou (1957) werd geboren in de Algerijnse stad Oran, vluchtte als vierjarige met haar ouders naar Frankrijk, woonde later in kibboetsen in Israël en kwam via omzwervingen in Nederland terecht. Ze studeerde af aan de Haagse Kunstacademie. Benhamou lijkt met de verbeelding van de kijker te spelen. Je ziet steeds eenzelfde gestalte, maar telkens anders. In haar werk drukt ze ook graag emoties, gedachten, herinneringen en verval uit. 'Het werk geeft rust en laat je mediteren', zegt kosteres Margriet Lagadeau. 'Geschilderde poëzie', noemde kunsthistorica Nicole Hermans het bij de opening. Predikant Karl van Klaveren: 'Op weg naar Pasen vragen we ons af wie we zijn als mens, culturen en kerk. Laten we hopen dat we in het antwoord ook de openheid aantreffen die we vinden in het werk van Sara Benhamou.'

Geopend tot 28 april op za. en zo. 11:30-13 u. of op afspraak: 345 72 91 / 06 39 22 31 50.

Sprookjesconcert met korting

advertorial

Het strijkorkest Ciconia Consort en mezzosopraan Karin Stobos concineren samen met *Rheingold, 1233 kilometer sagen-romantiek*. Het is een muzikale ode aan de Rijn: de rivier is in de negentiende eeuw inspiratiebron geweest tot tal van sprookjes, literaire werken en muziek. Het orkest verhaalt over de Heinzelmännchen, de Nibelungen, de strijd tussen de held Siegfried en de draak op de Drachenfels, de muizentoren van Bingen en natuurlijk de Loreley. De debuut-cd van het Haagse strijkorkest is internationaal lovend ontvangen.

KDH-lezers krijgen € 5 korting op een kaartje in de eerste rang (normaal € 32) of tweede rang (€ 28). Vermeld bij het reserveren code: GOUD64. Kaarten via zuidstrandtheater.nl of 88 00 333.

ZA. 6 APRIL. NIEUWE KERK, SPUI 175.

Beeldende taal van Johannes

Alle vier de evangelisten schreven over het leven, het lijden en de opstanding van Jezus. Maar de verhalen van Johannes hebben een heel eigen, mystiek karakter. Hij gebruikt beeldende, dichtelijke taal. Bij Johannes hebben woorden meestal een dubbele bodem, waardoor je zinnen soms moet herlezen om de diepte ervan te proeven. Zo is Jezus' kruisiging voor Johannes geen dramatisch einde. Hij spreekt over 'het uur' van de waarheid, waarin duidelijk wordt wie Jezus is, wie de anderen zijn en wie wij zijn. Pastor John Batist nodigt belangstellenden uit om met hem dit verhaal te ontdekken en te bespreken.

WOE. 10 APRIL. 20-22 UUR. ANTONIUS ABTKERK. OPGAVE: ANTONIUSABT@RKDENHAAG.NL.

Musical: Maria in Frankrijk

In de musical 'Maria' komt een rondreizende theatergroep terecht in een Frans dorpje. Hun bezoek en optredens over het leven van Jezus' bijbelse moeder Maria maken onder de dorpelingen heel wat los.

VRIJ. 5, ZA. 6 APRIL; 20 UUR. ZO. 7 APRIL, 14:30 UUR. € 10. KRUISHEUVELPUNKTKERK, BURG. ROERINGLAAN 6. LEIDSCHENDAM.